

А. С. Метіль

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

М. Ю. Решетникова

студентка II курсу факультету української філології та соціальних наук
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ COVID-19 В УКРАЇНІ

Статтю присвячено висвітленню однієї з найбільш актуальних проблем сучасності, а саме – проблемі швидкоплинного поширення COVID-19 на теренах України, вплив цієї хвороби на рівень злочинності та правове регулювання коронавірусу в межах країни. У роботі вказано часові проміжки, за яких: Всесвітня організація охорони здоров'я заявила про статус пандемії у світі, зумовлений швидкоплинним поширенням COVID-19 та оголошення в Україні національного карантину. Перелічено науковців, котрі займаються вивченням поданого питання, наведено перелік злочинних діянь, які спричинені появою COVID-19, таких як шахрайство, кіберзлочинність, мародерство, вандалізм, насильство в сім'ї у всіх проявах, злочини, вчинені у стані алкогольного сп'яніння та інші кримінально-карні правопорушення. Також визначено основні нормативно-правові акти, котрі займаються регулюванням питань у цій сфері, перелічено нормативні документи, створення яких зумовлене появою в Україні коронавірусу (закони, розпорядження та постанови). Визначено можливу відповідальність, згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП) та Кримінальним кодексом України (ККУ) за порушення умов карантину та встановлених санітарних епідеміологічних правил та норм. Зазначено про введення в державі статусу надзвичайної ситуації. Висвітлено питання щодо впливу COVID-19, окрім рівня злочинності та реформації законодавства, також на економічний стан населення. У статті окрему увагу приділено визначенню кількості хворих в окремих, найбільш постраждалих, країнах світу, а також наведено статистичні дані у вигляді діаграми, які слугують для співвідношення кількості хворих на COVID-19 в Україні та окремих країнах світу. Також у статті наводиться приклад того, як поширення коронавірусу вплинуло на рівень злочинності в Італії та які сфери злочинності зазнали спаду, а які, навпаки, набули розквіту. Як висновок, зазначено, що ситуація, в якій перебуває Україна в період світової пандемії, є доволі щадна, що підтверджується порівняно невеликою кількістю хворих, порівняно зі світовим масштабом. А рівень підготовки українського законодавства є достатнім як для боротьби з наслідками пандемії, так і для запобігання певним варіаціям злочинних діянь.

Ключові слова: коронавірус, злочин, пандемія, карантинний режим, надзвичайна ситуація, шахрайство, вандалізм, мародерство, кіберзлочинність, кримінально-карне порушення.

Постановка проблеми. Із часом у світі з'явилося багато факторів, які впливають на розвиток злочинності і водночас на формування нового більш посиленого законодавства. Одним із так званих факторів можна вважати незрозумілу та неприродну появу хвороби COVID-19. Відомо, що з різновидом цієї хвороби світ зіткнувся ще в 70-х роках XX століття, однак саме в умовах сьогодення ця хвороба не лише призвела до нещадних наслідків демографічному складу населення, а також і вплинула на підвищення рівня злочинності, що зрештою

привело до значних змін та нововведень у законодавстві.

Світ зіткнувся із проблемою спалаху COVID-19 наприкінці грудня 2019 року, а вже з березня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я офіційно заявила, що стрімке поширення COVID-19 у світі призвело до світової пандемії. Для того, аби максимально попередити загрозу життю та здоров'ю громадян, у більшості держав було введено карантин.

В Україні карантинні заходи розпочато із 12 березня, їх було продовжено до травня

у зв'язку з ростом хворих. Карантин слугує своєрідним обмеженням свободи громадян та примушує людей знаходитись на тривалій самоізоляції. Також із появою COVID-19 почав стрімко зростати рівень злочинності, зумовлений, власне, порушенням установленого в державі карантинного режиму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченням питань правового регулювання COVID-19, а також наслідків, котрі спричинені цією інфекційною хворобою, займаються такі науковці, як: А.В. Калініна, П.Г. Давидов, В.В. Гладкий та інші, не лише українські, а й зарубіжні науковці.

Актуальність роботи зумовлена стрімким поширенням COVID-19 у всьому світі, неосвіченістю громадян щодо питань правового регулювання поданої проблеми та підвищенням рівня злочинності всередині держави.

Мета статті – охарактеризувати сучасний стан COVID-19 в Україні та чинні нормативні документи, котрі регулюють питання в цій сфері та визначити наслідки, які чекають людей у разі порушення умов карантину, а також охарактеризувати рівень злочинності, пов'язаний із поширенням названого вірусу.

Виклад основного матеріалу. Поява на території України COVID-19 значно вплинула не лише на рівень медицини у країні, а також і на рівень злочинності. Крім того, карантинні заходи нанесли нещадного удару по економіці держави, спричинивши зупинку більшості виробничих підприємств, установ, організацій, а також розривання трудових договорів та порушення в роботі транспорту, тощо. Це варто вважати одним із першочергових факторів поширення злочинності.

На сьогодні можна виокремити поширення злочинності, спричиненої розповсюдженням COVID-19 у різних сферах життя людини, а саме:

- стрімке збільшення кількості кримінально-карних порушень санітарних правил та норм щодо запобігання інфекційним хворобам, а також масовим отруєнням (ККУ 325 ст.) [2];

- зростання шахрайств та обманів, першочергово зумовлених продажем, а також придбанням медичних засобів або засобів індивідуального захисту та продуктів харчування, а також індивідуальних речей, зокрема продажів у мережі «Інтернет» ліків від коронавірусу;

- збільшення випадків мародерства й вандалізму через недостатню охорону приміщень;

- поширення кіберзлочинності, зумовлене шахрайством у вигляді дзвінків та смс-розсилок

про фінансові компенсації державою витрачених на лікування коштів або інших виплат, які мають на меті поширення паніки серед населення;

- збільшення випадків домашнього насильства у всіх можливих його проявах (сексуальне, економічне, психологічне, фізичне) [7].

Нормативне регулювання питань, пов'язаних із появою та поширенням COVID-19, а також із встановленням режиму надзвичайної ситуації та запровадженням карантину на території України, регламентується низкою нормативно-правових актів, таких як:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню й поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [1];

- Розпорядження КМУ «Про тимчасове обмеження перетинання державного кордону, спрямоване на запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [5];

- Постанова КМУ № 211 від 11.03.2020 р. «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [4];

- Наказ МОЗ України № 663 «Про оптимізацію заходів щодо недопущення занесення й поширення на території України випадків COVID-19» [6];

- інші нормативно-правові акти України.

Окреме місце в регулюванні питань, пов'язаних із розповсюдженням COVID-19 у період світової пандемії, займає Кримінальний кодекс України (ККУ) та Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) (див. табл. 1).

Отже, поява COVID-19 впливає не лише на збільшення рівня смертності та економічного ладу держави, а також на реформацію чинного законодавства та створення нових нормативних актів, спрямованих на регулювання відносин, власне, із цього питання.

Подана проблема виникла наприкінці 2019 року і швидко охопила весь світ. Нині, за офіційними даними, на коронавірус в Україні захворіло більше 13 тисячі осіб. Звісно, ця кількість порівняно з кількістю хворих в інших країнах є істотно меншою.

Наприклад: у США – більше ніж 1 млн., в Італії – більше ніж 210 тис., у Німеччині – майже 166 тис., у Росії – 145 тис., у Китаї – майже 85 тис (див. рис. 1).

Різновиди відповідальності за порушення карантинних норм

Стаття 325 Кримінального кодексу України
1. Порушення правил та норм, установлених із метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним хворобам, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили або завідомо могли спричинити поширення цих захворювань, карається штрафом від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк. 2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років [2].
Стаття 42 Кодексу України про адміністративні правопорушення
Порушення санітарних норм тягне за собою накладення штрафу на громадян від одного до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від шести до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].
Стаття 44 ³ Кодексу України про адміністративні правопорушення
Порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, передбачених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», іншими актами законодавства, а також рішень органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами, тягне за собою накладення штрафу на громадян від однієї до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двох до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].

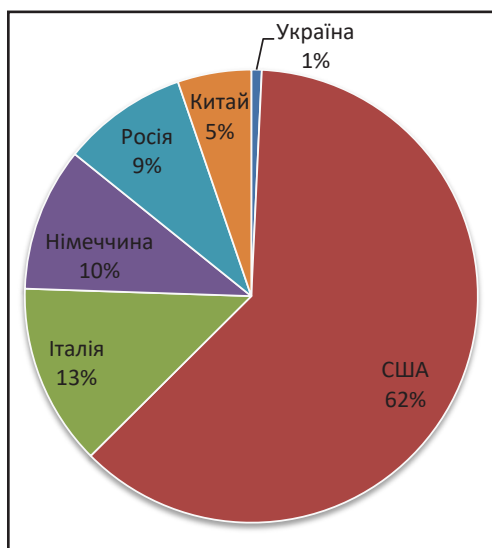

Рис. 1. Співвідношення кількості хворих на COVID-19 в Україні та інших країнах світу

Незважаючи на незначні показники у співвідношенні зі світовими даними, в Україні на сьогодні продовжено карантинний режим, дотримання якого контролюється чинним законодавством, яке, зі свого боку, активно бореться із припиненням поширення злочинності всередині держави.

Водночас можна сказати про те, що відмінність становища в Україні від інших країн світу стосується не лише хворих, тих, хто одужав, та померлих, а і злочинної сфери також. Наприклад, поряд зі зростанням загальної кількості злочинів в Україні, Італія може поділитись значним зменшенням рівня злочинності майже на 67%.

Із 1 по 31 березня в Італії у процесі вводу обмежувальних заходів у зв'язку з коронавірусом

відбулось різке зниження рівня злочинності. За вказаний період було скоєно 68 069 злочинів, тоді як за аналогічний період 2019 року їх було 203 723. Зокрема, спостерігалось зниження порівняно із загальною тенденцією злочинів жорстокого поведіння в сім'ї (-37,4%) і пограбувань в аптеках (-28,2%). За час карантину кількість убивств знизилась на 71%, а крадіжок і зґвалтувань – на 72%. Число злочинів, пов'язаних із розповсюдженням наркотиків, скоротилась на 46%. Водночас ростуть злочини, пов'язані з лихварством (+ 9,1%). Поліція активізує зусилля, щоб запобігати спробам незаконної конкуренції підприємств, установ та організацій через погрози й насильство, шахрайство та корупцію.

Висновки і пропозиції. З вищевикладеної інформації можна зробити висновок, що все ж таки імплементувати норми, не лише правові, а й моральні, в деяких країнах світу все ж таки буде ефективним та дієвим способом подолання злочинної ситуації в Україні.

Отже, спалах COVID-19 наніс нещадного удару по країні, збільшивши водночас відсоток злочинів у різних проявах, зруйнувавши економічну систему та безжально відібравши життя сотні людей. Однак рівень підготовки країни до поширення пандемії, а також стан законодавства є досить пореформований та задовільний, що, як наслідок, дає такі позитивні показники в боротьбі з коронавірусом.

Список використаної літератури:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобі-

- гання виникненню й поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17.03.2020 № 530-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2020. № 16. Ст. 100.
2. Кримінальний кодекс : Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
  3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.84 № 8074-10. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984, додаток до № 51. Ст. 1122.
  4. Постанова КМУ № 211 від 11.03.2020 р. «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p>.
  5. Розпорядження КМУ «Про тимчасове обмеження перетинання державного кордону, спрямоване на запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». (14 березня 2020 р. № 287-р). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-timchasove-obmezheniya-peretinannya-derzhavnogo-kordonu-spryamovane-na-zapobigannya-poshirennyu-na-teritoriyi-ukrayini-gostroyi-respiratornoyi-hvorobi-covid-19-287140320>.
  6. Наказ МОЗ України від № 663 «Про оптимізацію заходів щодо недопущення занесення і поширення на території України випадків COVID-19». URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-13032020-663-pro-optimizaciju-zahodiv-schodone-dopuschennja-zanesennja-i-poshirennya-na-teritorii-ukraini-vipadkiv-covid-19>.
  7. Калініна А.В. Вплив світової пандемії корона вірусу на стан злочинності. *Держава і злочинність. Нові виклики в епоху постмодерну*. Харків. 2020. С. 36–38.

Metil A. S., Reshetnykova M. Yu. Legal regulation of COVID-19 in Ukraine

The article is devoted to highlighting one of the most pressing issues of our time, namely the problem of the rapid spread of COVID-19 in Ukraine, the impact of this disease on crime and legal regulation of coronavirus within the country. The paper indicates the time intervals during which: The World Health Organization declared the status of pandemic in the world due to the rapid spread of COVID-19 and the announcement of national quarantine in Ukraine. The list of criminal acts caused by the emergence of COVID-19 is listed, such as: fraud, cybercrime, looting, vandalism, domestic violence in all its forms, crimes committed in a state of alcoholism. and other criminal offenses. Also, the main legal acts that regulate issues in this area are identified, normative documents are listed, the creation of which is due to the emergence of coronavirus in Ukraine (laws, regulations and decrees). Possible liability has been determined in accordance with the Code of Ukraine on Administrative Offenses (KUPaP) and the Criminal Code of Ukraine (KKU) for violation of quarantine conditions and established sanitary and epidemiological rules and regulations. It is mentioned about the introduction of the state of emergency in the state. Issues related to the impact of COVID-19, in addition to the level of crime and legislative reform, also on the economic situation of the population are covered. The article pays special attention to determining the number of patients in some of the most affected countries in the world, as well as provides statistics in the form of a diagram that serves to compare the number of patients with COVID-19 in Ukraine and some countries. The article also provides an example of how the spread of coronavirus has affected crime rates in Italy and which areas of crime have declined and which have flourished. In conclusion, it is noted that the situation in which Ukraine is during the global pandemic is quite gentle, which is confirmed by the relatively small number of patients compared to the world. And the level of preparation of Ukrainian legislation to combat the consequences of pandemic is sufficient to prevent certain variations of criminal acts.

Key words: coronavirus, crime, pandemic, quarantine regime, emergency, fraud, vandalism, looting, cybercrime, criminal offense.